

Sportna zveza in še kaj.

V svoji kritiki o tekmi S. K. Nanos: Skas sem mimogrede omenil, da bi bilo zelo koristno, če bi se ustanovila Sportna Zveza. Ideja mi je prišla v glavo radi vselega dejstva, da se je sport pri nas že tako lepo razvil. To sem dal tedaj merodajnim krogom v razmišljanje — pa, žal, nisem našel razumevanja, razvni pri cenjenem uredniku »Edinosti«, ki je mojo idejo podprlo s posebno opomnjo. Mislim, da se bo kdo zganil, da se bo še kdo drugi oglašil za Sportno Zvezo, toda ni bilo glasu! Zato sem se namenil, da danes nekoliko natančneje orišem in določim pomen, namen in delo Sportne Zveze, vse seveda le v obrisih in morda neizčrpan ter z odkritimi nameni, da bi se »merodajni krogi« v resnici že enkrat zganili in otvorili o tem vsaj anketo in pozvali sportne klube na sestrnce, da izrazijo svoja mnenja.

Kakšna pa naj bi bila organizacija sportne centrale? Ker mi je organizacija sportne lige v Italiji neznana, bom opozoril na ono, ki jo poznava — to je na sportno organizacijo v Jugoslaviji.

V Jugoslaviji so že skoro vse panoge sporta dobro razvite in za vsako obstoja poseben »savez« v katerega se morajo včlaniti vsi klubi, če hočejo, da pridejo v poštev pri oficijelnih prvenstvenih tekmovanjih. Tako obstoja n. pr. Jugoslovanski nogometni Savez; če pa goje klubi poleg nogometa še lahko atletiko, plavanje, kolesarstvo ali zimske sporte, se včlanijo v lahkoatletski, plavalni, kolesarski ali zimsko-sportni Savez. Ti »savezi« so med seboj ločeni v delu, ker bi bilo sicer radi silnega razmaha v posameznih panogah sporta delo oteženo. V vsakem glavnem mestu pokrajine (Slovenije, Dalmacije, Srbije itd.) obstojajo podružnice posebnih »savezov« — takozvani »podsavazi« in v večjih lokalnih mestih (kakor v Mariboru, Celju itd.) pa zopet podružnice podsavezov — takozvani »medklubski odbori«. Za nas — polmilijonski narod v Juljski Krajini — bil bi to sestav seveda preveč kompliciran in nepotreben. Nam bi zadostovala Sportna zveza, ki bi pa morala imeti posamezne oddelke mesto p. sebnih savezov, tako: lahkoatletski, plavalni, kolesarski itd. odsek. Klub bi se n. pr. včlanil v Sportno zvezo in bi pripomnil, katere panoge sporta goji. Vodil bi se torej glavni imenik članov, in še v vsakem odseku n. pr. lahkoatletskem — imenik onih klubov, ki goje lahko atletiko. To sem, mislim, dovolj jasno povedal.

Pogljemo si še delo v jugoslovanskih sportnih savezih! Vsak klub sme tekmovati le z verificiranimi — to je — od dotičnega Saveza ali Podsavza potrjenimi igralci. Zato je dolžnost vpisane kluba, da Podsavzu naznani nove člane in ta jih potem odobri ali verificira. Obtem določa termin, s katerim sme član nastopati v prvenstvenih tekmah. V prijateljskih tekmo-

vanih nastopa seveda lahko tudi neverificiran član. V vseh prvenstvenih ali pa takih prijateljskih tekmovanjih, ki jih razpisuje Savez oz. Podsavez, se pa tekmuje po pravilniku Saveza oz. Podsavza. Važno in zelo koristno za ugled sporta pa je, da Savez oz. Podsavez posameznim igralcem prepove igranje ali tekmovalno za 1 ali 2 ali celo več mesecev! Včasih celo za vedno, če se je obnašal pri tekmovanjih nesportno, surovo ali nedisciplinirano! Baš to pa je važno za gojitev sportne discipline!

Ves ta ustroj bi priporočal tudi naši Sportni zvezi. Ker se pa sport pri nas ni do dobra razvil, bi omenil še mnogo važnih nalog, ki jih bo morala Sportna zveza izpolnjevati v obliki meri, če pride do njene ustanovitve — in Bog daj da kmalu! — Tako naj bi podpirala še obstoječe klube v vsem njihovem stremeljenju in jih vodila po disciplinirani poti do njihovega zaželjenega cilja. Pomagala naj bi ustanovljati nove klube, zlasti v krajih, kjer je mnogo volje in veselja, pa se stavijo ustanovitvi razne ovire na poti! Izdajala naj bi svoje mesečno glasilo, kjer naj bi spodbujala klube in ki bi tudi služilo za vestnik članov — to se pravi — klubov. Širila naj bi smisel za sport z raznimi časopisi in brošurami ter vzgojila zlasti podeželjsko publiko z raznimi tozadevnimi pozivi. Skušala naj bi klubom ceneje pripraviti razno potrebno sportno opremo. In koliko je še drugih lepih nalog! Le krepko na delo za našo Sportno zvezo, ki se mora še letos ustanoviti! Še par pripomb, g. urednik!

Mnogo je že pri nas klubov, a dosedaj goje skoro izključno vsi samo nogomet, čeprav bi se dobilo dovolj moči tudi za druge sekcije: lahkoatletske, kolesarske, rokometne (hazena) sekcije itd. Zlasti bi to ponovno priporočil vsem onim klubom, ki imajo dovolj prostorne in čedne prostore na razpolago. Dalje: Omenil sem že, da manjka vzgoje pri publiku, a nič boljše ni pri nekaterih članih klubov samih, ki se ne smejo ozirati na razne kritike kot »užaljeni taletirani igralci«. Vse kritike — kakor sem v zadnjem dopisu omenil morejo le koristiti in v spodbudo služiti, če so le stvarne! Zlasti pa naj razni »kritiki« ne kritizirajo kritik, v katere se najbrž sploh razumejo ne ali pa je to prvič v življenju, ko so čitali sportno kritiko! Tudi v tem oziru je treba pri nekaterih sportne vzgoje!

Zatem še nekaj. Naj ne bodo klubovi oholi in osabni, če zmagajo, ker to vzame premagancu pogum. Pa tudi nasprotno se premagane ne sme čutiti nezmožnega, če podleže! To mu bodi le opomin k nadaljevanju započetege. Klubi naj tudi po možnosti pošiljajo kratka statistična poročila in poročila o njihovem delovanju v »Edinosti«, ki jim bo šla, vem, prav rada na roko. Pa tudi klubi med seboj naj bodo vedno v prijateljskih pismenih stikih! Saj naloga vseh sportnih klubov mora biti tudi gojenje tovaštva, klubske discipline in vzajemnosti!

Sportniki! Zdrav duh v zdravem telesu! Zdravo!

Branko.

GOSPODARSTVO

Tomaževa žlindra.

Tržaška kmetijska družba v Trstu naznanja, da je podaljšala rok za naročitev Tomažev žlindre do 20. avgusta 1924. Kmetovalci, ki si želijo naročiti to žgnilo naj to prijavi najkasneje do gorinavednega roka. *sta velja za vagonška naročila.

Tržaška kmetijska družba v Trstu ulica Rafineria 7.

Tržaška kmetijska družba v Trstu ima v zalogi naslednje kmetijske potrebščine: Semena, umetna gnojila, modro galico, žvoplo, otrobe, klijano apno za živino, bisulfit (zdravilo za na spolovilih obolelo živino), škropilnice, zalivalnike, kose, grablje, gnojne vile, šape, med v vrčkih po pol kg. in razne druge gospodarske potrebščine.

Tržaška kmetijska družba v Trstu ulica Rafineria 7.

Korak naprej pri delitvi skupnih zemljišč

Ni moj namen, da bi obširneje razpravljal tukaj o vprašanju skupnih zemljišč. Splošno znano dejstvo je, da imamo teh zemljišč v naših krajih še mnogo. Označamo jih običajno »občinski zemljišča«, dasi taka pravzaprav niso nikoli bila. Ureditev njih lastninskega stanja je po večini še vedno nerешena v veliko škodo upravnice deželniakov. Pred vojno, do leta 1913, je bilo treba za vsako tako ureditev posebnega deželnega zakona, a leta 1913 so bili izdani za bivšo gorisko deželo »agrarni zakoni«, ki so na splošno urejevali vse zadeve, nanašajoče se na uživanje, delitev in upravljanje skupnih zemljišč. Izvrševanje teh zakonov pa je bilo vsled izbruha vojne pretrgano in se do sedaj ni še obnovilo.

Naravno je bilo, da so prizadeti v zadnjih letih začeli pritiskati na merodajno oblast, naj na katerikoli način reši to važno vprašanje: ali naj se pričnejo zopet izvrševati veljavni zakoni, ali naj se odredi s posebnim odlokom vsaka posamezna ureditev. Mislimo, da ne govorimo nerешnice, ako zapišemo, da je vsaj delna zasluga tega pritiska, ki je izšel na našo pobudo od strani prizadetih občin, da je vlada začela resno proučevati ta posebni položaj v novih pokrajinah in izdala na podlagi teh proučevanj ukrep, ki znači znaten korak naprej v končno rešitev še vseh vseh zadev. V naših krajih spadajo pod to poglavje v pretežni večini, delitve skupnih (občinskih) zemljišč. Ukrep bo gotovo vzbudil v deželi pri prizadetih veliko zanimanje, ker je s tem upravičeno njih upanje, da se njihove delitve v do glednem času spravijo na čisto.

V uradnem listu kraljevine z dne 23. maja 1924 št. 122 je bil objavljen kr. odlok zakon z dne 22. maja 1924, št. 751 o preureditvi običajnega prava (starih navad) (fridamentum degli usi civici), kateri vsebuje važne ukrepe posebno tudi glede delitve skupnih zemljišč. V naslednjem naj sledijo nekatere važnejše določbe odloka-zakona.

Za ugotovitev in splošno likvidacijo pravic iz starih navad in katerekoli druge pravice do skupnega uzitka zemljišč, ki jih imajo prebivalci kake občine ali občinskega oddelka ter za ureditev vseh zadev, ki se nanašajo na skupno uživanje zem-

ljišč (sosesk, kmetijskih združb), na podlagi starih navad, veljajo predpisi tega odloka.

Kdorkoli smatra, da mu pritečejo prej omenjene pravice, mora najkasneje v roku dveh let, odkar je stopil zakon v veljavo, to je do junija 1926, prijavit svoje zahteve komisarju za likvidacijo običajnega prava, ki ga bo imenovalo ministrstvo za narodno gospodarstvo in ki ukrepa potem vse potrebno za rešitev prijavljenih zahtev. Po preteku tega roka ne bo mogel nikdo več zahtevati priznanja pravic, izvirajočih iz običajnega prava (starih navad).

Kjer so na splošno občani kake občine prizadeti, lahko napravi skupno prijavo županstvu ali pa združba prizadetih deželniakov. Prijave ali prošnje se morejo predložiti tudi pristojnemu okrajnemu sodišču, da jih potem uradno dostavi komisarju.

Pod pravicami, ki se bodo likvidirale v zmislu odloka, so mišljeni sledeči običaji: Pravica pašnje, napajanja in prenočevanja z živino, košnje, nabiranja drv izključno za lastno ognjišče, sekanje lesa za izdelovanje lastnega orodja in za popravljanje svojih poslopij, kopanja kamenja za lastno potrebo, sekanja lesa za prodajo v okolihu dotične občine, pobiranja žloda in kostanjev, pobiranja dozorelega sadja, kuhanja apna za trgovino itd.

Če bi kateri deželniakov izboljšal ali kako drugače zvišal donos kosa zemljišča, ki bi pri končni ureditvi ne pripadel njemu, posebno če je na takem zemljišču nasadil sadno drevje, more zahtevati za to posebno odškodnino.

Zemljišča, ki pridejo v poštev, se delijo v gozdove in trajne pašnike ter v njive, določene za obdelovanje. Za vsako obeh vrst bo uvedeno posebno postopanje, kakor pač to zahteva že narava posameznega zemljišča.

Vse posele v zmislu tega odloka-zakona in drugih veljavnih tozadevnih zakonov, vodi v upravnem in sodnem postopanju komisar za ureditev običajnega prava, ki ga imenuje minister narodnega gospodarstva istočasno z določitvijo njegovega delokroga in uradnega sedeža. Delokrog tega komisarja je sličen onemu, ki so ga imeli prej krajevni komisarji za agrarne operacije.

Proti ukrepom komisarjem je dopuščen ugovor na prizivno sodišče v roku 60 dni po dostavitvi. Za naše kraje je posebno važna določba člena 31., ki predpisuje, da bo komisar opravljati tudi vse posle deželnih komisij in krajevnih komisarjev za agrarne operacije v zmislu deželnega zakona z dne 31. marca 1913, deželni zakonik in ukaznik za Primorje št. 21, ki se nanaša na delitev skupnih zemljišč in ureditev pravic do njih uživanja in oskrbovanja. Za nas je torej novi komisar to, kar je bil prejšnji komisar za agrarne operacije in tozadna deželna komisija. Združuje torej prvo in drugo stopnjo postopanja in s tem poenostavi celo postopanje. S tem je tudi ustrezno nešetim spomenicam in resolucijam, ki so jih dobila osrednja oblastva od naših občin.

Stroške za komisarie in njih uradno

osobje, za uradne prostore itd., ki so proračunjeni na svoto 800.000 lir, prevzame država.

Denar v kritje drugih stroškov (razprav, delitvenih načrtov itd.) pa bodo morale predupiniti prizadete občine. Te zneske določa komisar, občine jih bodo morale potem naprej položiti pri pokrajinski blagajni. Nam se zdi naravno, da bodo imele občine potem razdeliti te izdatke na breme posameznih deželniakov, dasi novi zakon tega izrecno ne določa. V starem zakonu pa je izrecno rečeno, da krijejo stroške država in interesi.

Važna določba je tudi ta, da se morajo vse zadeve, ki se nahajajo ob uveljavljenju novega zakona v razpravi pred katerokoli oblastjo, odstopiti v pristojno rešitev komisarju. In to tudi takrat, če je pričelo postopanje v zmislu zakonov, ki so veljali pod prejšnjo vladavino. Takih slučajev ni ravno malo v naših krajih. Pri tej priliki smatram za potrebno omeniti, da se nahajajo vsi spisi o delitvi skupnih zemljišč, ki so bili svojetasno v arhivu deželnega odbora v Gorici, pri kr. prefekturi v Vidmu.

Omenim naj še, da do sedaj niso novi komisarji še imenovani. A kakor kaže, bo tudi ta ukrep vlada kmalu izvršila. (Gosp. Vestnik.)

Borzna poročila.

ogrsko krone	0.0275	0.0335
avstrijske krone	0.0215	0.0225
češkoslovaške krone	66.25	66.75
dinarji	27.60	27.85
leji	9.50	10.00
marke		
dolarji	22.25	22.40
francoski franki	122.75	123.50
švicarski franki	423.00	426.00
angleški funti papirni	100.75	101.00
Benecjske (vojniškoindinske obveznice)	84.00	

Tukajšnja borza ostane zaprta od 10. do 17. t. m.

O Marsu

Gotovo je že vsak izmed čitateljev zapazil v zadnjih nočeh precej nizko na južnem delu nebesnega svoda prekrasno svetlo zvezdo, ki se po svoji izraziti rdeči barvi razlikuje od vseh ostalih zvezd. Radi te svoje barve so jo že stari Indusi imenovali »zareče ogije«. Danes je med vsemi kulturnimi narodi znana pod imenom rimskega boža vojne »Marsa«. Videti jo je sicer tudi drugič na nebu, toda le malokdaj je njen sijaj tako močan kakor v tem mesecu, kajti le malo zaostaja za najsvetlejšo zvezdo na nebu sploh, za Venero, ki jo sedaj lahko vidimo kot jutranjico pred solničnim vzhodom.

Mars je kakor Venera ena izmed tistih zvezd, ki spreminjajo stalno svojo lego napram ostalim zvezdam na nebu. Take zvezde so že stari Grki imenovali »planete (plavajoče zvezde).

Izšle so

Istrske nar. pesmi

v krasno opremljeni izdaji.

Knjiga je večjeje formata in šteje 240 strani. Pesmi so tiskane v dveh stolpcih. Cena: za siromašne dijake, kmete in delavce po L 3.— za vse druge sloje po L 5.— Poština se plača v naprej. Naročila sprejema Upravištvu »Istarske Riječe« v Trstu, Via Lavatoio št. 1.

Posamezni komadi so na prodaj pri upravnistvu Edinosti v Trstu, Via S. Francesco 20/1.

PODLISTEK

W. Collins:

BREZ IMENA

Roman.

Sledila jim je skozi James Park in Green Park ter jim prihajala vedno bliže, dokler niso one ubrale pot navkreber proti Hyde Parku. Njene oči so zapazile slerno izpremembo v Norini zunanosti. Od jeseni sem je postala njena postava tanjša, glavo je nosila nekoliko poveseno, a hoya ji je bila trudna. Njena žalna obleka, čedna in okusna, toda skromna, je odgojvarjala njenim sedanjim razmeram. Obleka, šal in klubok so bili iz preproste in najcenejšega blaga. Otroka ob njeni strani sta bila oblačena v svilo. Magdalena je instinktivno zasovražila otroka.

Napravila je velik ovinek čez trato, da bi srečala sestro, ne da bi vzbudila sum. Srce ji je močno bilo in vročina jo je oblika, ko je pomislila na svoje nepristne lase, na nepristne barve, na svojo obleko, ko je videla prihajati vedno bliže in bliže poznani ji lepi obraz. Šli sta tesno druga mimo druge. Norine temne oči so jo pogledale, njen pogled se je ustavil za nekaj trenutkov na sestrinem obličju, ne da bi zasulila resnico, in se zopet odstranil, kakor pred tujo. Ta pogled je zadel Magdaleno v srce. Obstala je kakor pribita, ko je Nora šla naprej. Občutila je stud pred svojo srdo zu-

Mali oglasi

KMEČKI voz, v dobrem stanju, proda Legša, Scorcola S. Pietro 188. 1005

CUNJE od 60 cent. naprej, vreča po najvišjih cenah. Babič, Molino grande 20. 1006

BARKOVLJANI Drva suha, mehka, po L 18.— na drobnjo, L 16.— za 100 kg. na debelo. Zaloga oglja. Pertot, Spolovina. 1001

POSESTVO na prodaj v Konjicah v Sloveniji. Hiša žaga, dva orala polja, vse v dobrem stanju. Podjetje se da razširiti, ker je vodna moč na razpolago. Ponudbe sprejema Avgust Plajh, Dobrova 50, Konjice, Slovenija. 1008

30 HL dobrega rizlinga proda Anton Furlan v Slapu pri Vipavi 1009

ČEVLJARSKEGA pomočnika išče Ukmar, Via del Pozzo. 1010

MIZARSKI delavec in poldelavec se sprejme. Naslov pri upravnistvu. 1011

MLADENIČ želi znanja z mehkočutno gospodnično v svrhu ženitve. Ponudbe pod »Tajnost« na upravnistvu. 1012

SLUŽKINJO za vsa hišna dela išče mala družina. Naslov: Salita Trenovia 331/III vrata 10. 1007

DVA ključavničarska pomočnika, dobro izvežbana, prvi ne pod 28 leti, za vsa v stroko spadajoča dela, drugi za popravljanje koles in deloma motorjev sprejme takoj M. Križe, Postojna. Reflektira se samo na dobre moči. 1013

POROČNA SOBA, popolna, vzmeti, žimnice, novo L 1200.— se proda, Scalinata 10. 1014

SVINJE, lepe vrste, 6 tednov stare, se prodajo. Chiadino in Monte 155 1015

IV. LJUBLJANSKI VELESEJEM od 15 do 25. avgusta 1924. (velika konjska razstava dne 24. avgusta). Popust 30% na italijanskih, 50% na jugoslovanskih železniceh. Vizum na potni list samo lir 5.— Legitimacije Dinar 50.— dobavljajo se pri Velesejemskem zastopniku Cehovin, Trst, XX Settembre 65. 1016

STARISI, ki pošiljate studirat otroke v Ljubljano, in ne dobite stanovanja, obrnite se na g. Likar, Poljanska c. 87 »Vila Bergmann«, kjer boste dobili naslove zanesljivih in dobrih stanovanj. 984

SOBO, kuhinjo, eventualno posamezne kose, prodam. Solitario 4/II 994

ŠOFER in mehanik, zmogel ključarskih in mehaničnih hišnih del, išče primerne službe. Naslov pri upravnistvu. 1000

G. DOLLINAR, Trst, Via Ugo Polonio št. 5 (prej Via Bacchi) Telefon 27-81, uvoz-izvoz. Velika zaloga papirja za zavijanje, pisalnega i. t. d. papirnatih vrečic ter valčkov raznih velikosti lastnega izdelka. 16

HISA na prodaj v Slov. Bistrici z 665m vrta, na promelnem mestu ob kolodvoru, ki je pripravna za vsako obrt: Cela hiša takoj prosta. Ponudbe na Rudolf Kaulke, v Slov. Bistrici, Jugoslavija. 991

AGENCIJA LJUBLJANSKE ANONČNE IN REKLAMNE DRUŽBE Z. O. Z.

ALOMA COMPANY

TRST - Viale XX Settembre 65/1

prevzema oglase in naročila za vse jugoslov. časopise. - Da informacije trgov. značaja iz Jugoslavije

PRODA SE, v prijaznem trgu na Stajerskem, lepo posestvo z gostilno in mesarijo, tik čez kve, dve uri oddaljeno od postaje, zraven pripada 18 oralov nji, travnikov, gonda in vinograda. Cena Din 375.000.— Resni kupci naj se zglasijo na naslov, Ernest Bezenšek, Podseba, Jugoslavija. 1004

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA POKRIVANJA V TRSTU prodaja vstopnice za Ljubljanski velesejem po Din 50.— komad, ki dajejo pravico do vizuma po znižani ceni Din 10 in 30%-ni popust na italijanskih ter 50%-ni popust na jugoslovanskih železniceh. 972

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Zdravnik na razpolago. Dobra postrežba. Govori slovensko. Tajnost zajamčena. Slavec, Via Giulia 29. 968

KDOR ŽELI V JUGOSLAVIJI popolnoma varno in dobičkanosno naloziti denar, naj se obrne na Gospodarsko pisarno d. z. o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1. 36/2

Naša zavarovalnica „UNION“

je največja svetovna zavarovalnica
Dejniški kapital Fr. 20 Milijonov, zav. kapitala v veljavi čez 70 Milijardov Fr.
Ustanovljena 1888.

Generalni zastopnik

AVGUST RAVNIK - GORICA
Corso V. E. 28, I. 444

Zastopniki se še sprejemajo.

Novo pogrebno društvo pri Sv. Ivanu na Ferdeniču št. 1201

bo imelo svoj

redni občni zbor

v nedeljo 17. avgusta 1924 ob 10. uri popoldne.

(499) ODBOR.

Šola Berlitz

Trst - Via Torre bianca št. 21.

NOVI TEČAJI

ANGLEŠČINE
FRANCOŠČINE
ITALIJANŠČINE
NEMŠČINE
SPANŠČINE
PORTUGALŠČINE
SRBO-HRVAŠČINE
SLOVENŠČINE

Vpisovanja; ob delavnikih 9-21.

V pondeljek 11. t. m. bo odprla družba „BLOCCHI-STI MILANESI“ v Trstu, Corso Vitt. Em. III štev. 25 (vogal Piazza S. Caterina) na novo velika skladišča in bo začela prodajo velikanskih partij svilenine, baržuna, blaga za moške in ženske obleke, platna, bombaževine, posteljnih pogrinjal, odej i. t. d. i. t. d.

čutkom. »Saj bi jo bila samo užlostila, prihranila sem obema tudi trpljenje ločitve.«
Mehanično je nastopila pod nazaj skozi park. Ljubezen do sestre, ogorčenje nad njenim položajem sta jo utrdila v njenem strašnem sklepu. Nora predmet javne radovednosti Nora najeta žrtve nesramnosti stare ženske in razvajanosti otroka — in za vse to se ima zahvaliti istemu možu, ki je poslal Franka na Kitajsko in njegovemu sinu! Misel na sestru jo je odvedla iz kraja izkušnje in vzbudila v njej odpor proti njeni potvorjeni zunanosti — ista misel jo je sedaj podkrepila v vsem, kar je peljalo k smrti, in kakor na laskih krilih so jo noge nesle bliže in bliže usodni hiši.

Ob eni in pol je drugič potrkala na vrata Noela Vanstoneja.

«Ali se je gospa Lecount vrnila?»
«Da, gospa. Izvolite todle.»

Dekla je peljala Magdaleno skozi prazen hodnik, po velikih stopnicah brez preprege v neko sobo na dvorčiču, ki je imela gole stene in brez preprog na podu. Dve leseni stolici sta stali ob steni, a pri oknu kuhinjska miza. Na mizi je stala steklena posoda napolnjena z vodo, iz katere je molel z mahom poraščen kamen. Na stehar posode so se držali polži, v zeleni vodi pa so plavale žabice in majhne ribe, a na skali je stala nepremična, majhna svetlooka krola. V tistih časih ni bila še razširjena navada gojiti v sobah ribe in plavce, zato je Magdalena pri vstopu v sobo prese-nečeno in s studom odskočila

Po razlagi, ki jo je podal Nikolaj Kopernik pred kakimi štirimi stoletji, razlikujemo v glavnem trije vrste zvezd. V prvo vrsto spadajo zvezde, ki vsaj znatno ne spreminjajo svoje medsebojne lege in ki jih radi tega imenujemo zvezde-stalne. K tem prištevamo tudi sonce. Okoli sonca pa krožijo planeti, ki bi bili ona druga vrsta zvezd. Ali krožijo tudi okoli drugih zvezd planeti, tega danes še ne vemo in bržkone ne bomo v doglednem času vsaj imeli končnega odgovora na to vprašanje. Planetov, ki krožijo okoli sonca, je veliko, toda velikih planetov je le osem. Najbližja sta Merkur, ki ga le redkokdaj lahko vidimo, ker je preblizu soncu, in že omenjena Venera. Tretji planet je zemlja. Naslednji je Mars. S prostim očesom sta še vidna Jupiter in Saturn. Jupiter zahaja te dni okoli polnoči, Saturn pa približno ob 22. uri.

Kopernik, kakor rečeno, je učil, da krožijo planeti okoli Sonca, Kepler je ugotovil zakone, ki urejajo to gibanje in Newton končno je dal za to gibanje fizikalno razlago. Kopernikov nauk je imel za razlago nebesnih pojavov najlepše uspehe, tako da je danes splošno priznan, in sicer docela upravičeno. Vsi planeti, torej tudi Zemlja in Mars, krožita okoli Sonca. Zemlja na tiru, katerega povprečna razdalja od Sonca meri 150 milijonov kilometrov, Mars na bolj zunanem tiru v povprečni razdalji 228 milijonov kilometrov.

Oba tira ležita precej natančno v isti ravnini. Mislimo si sedaj, da sta oba teka krožnici s Soncem v središču in da so v gotovem trenutku Sonce, Zemlja in Mars na isti premici, in sicer Zemlja med Soncem in Marsom. Astronomi bi rekli: Mars je v opoziciji s Soncem. Če bi potrebovala Zemlja in Mars enak čas za enkratno kroženje, bi ostala vedno v isti razdalji in sicer v tem slučaju v najmanjši razdalji. Toda doba enkratnega kroženja Zemlje znaša približno 365 in eno četrtino dneva, doba kroženja Marsa pa 686 dni, tako da hiti Zemlja pred Marsom in da ni njiju medsebojen razstoj vedno enak. Po preteku 26 mesecev je Mars zopet v opoziciji s Soncem, t. j. zopet v isti legi napram Soncu in Zemlji. Če bi bila tira krožnici, bi bil tudi razstoj med Zemljo in Marsom zopet isti. Ker pa sta tirnici elipsi (pakroga) in ni Sonce v središču, temveč v enem izmed gorišč pakrožnih tirov, ne bo razstoj pri vseh Marsovih opozicijah enak, pač pa bo precej natančno enak v presledkih 30 let. In letos, 23. avgusta, bo zopet Mars v najmanjši razdalji od Zemlje; to razdalje pa znaša vendarle še vedno skoro 56 milijonov kilometrov. Radi tega je tudi sedaj Mars viden vso noč in ima tako močen sijaj.

Toda čemu pišejo sedaj vsi časopisi toliko o Marsu in kaj pričakujejo od tega dne, ko bo Mars najbližje naši Zemlji. Odgovor je paradoksen. Astronomi in učenjaki nič posebnega, pač pa ljudstvo. Pregloboko se je ukoreninila misel, da so na bližnjem bratu naše Zemlje bitja enaka nam, kromi vsega stvarstva. In v prekrasnih barvah so znani razni pisatelji opisali življenje na Marsu in opevali vsa dobra in vzvišena svojstva na njem zivečih bitij. Kdo se ne spominja še splošnega glasu, ki je šel pred približno dvema letoma ob priliki tujde opozicije Marsa s Soncem po vsch časopisih, da so dobili brezlična znamenja od Marsa in so celo znali razbrati razne Erke. Od tod vse to veliko pričakovanje. O vsem tem pa so pisali in pišejo tudi danes časopisi, znanstvene revije pa docela molčijo. Vse, kar pišejo o prebivalcih na sosednem planetu, je le produkt bujne fantazije. Toda kako se je mogla ta fantazija tako razviti in kako so mogli njeni stvorci naleteti povsod na tako slusna usesa?

Mars je kakor Zemlja planet. Njiju dobi kroženja nista veliko različni. Oba planeta se vrtita okoli lastne osi. Zemlja v 24. urah, Mars v 24 urah in 37 minutah. Ta vrtilna os pa ne stoji pravokotno na ravnini kroženja okoli Sonca, temveč je pri Zemlji naklonjena za 23 stopinj, pri Marsu za 24 in pol stopinje. Podobnost je tedaj velika, toda še več. Tudi Marsa obdaja zračna plast, kakor našo Zemljo, tasi neprimerno redkejša. In končno so ugotovili tudi na Marsu gotove pojave, ki spominjajo na spremembo letnih časov na Zemlji. Oba tečaja Marsa sta namreč pokrita z belo kapico. Ta kapica pa ni vedno enaka. V onem času, ki bi bil po analogiji z našo Zemljo za severno poloblo Marsa pomlad, se ta kapica vidno manjša, slično kakor se zmanjša z nastopajočo pomladjo na Zemlji snežini in ledeni pas. Razen tega pa kaže Marsovo obličje razne temnejše in svetlejšje pege. Naravna je bila potemtakem ideja, da so videli v temnejših pehah morja, v svetlejših pa kopno zemljo. Kapici pa bi bili resnični ledeni ali snežni bodeji, ki bi se pod vplivom pomladanskih solnčnih žarkov zmanjšali.

Največje zasluge za proučevanje Marsovega obličja si je pridobil italijanski astronom Schiaparelli, ki je deloval na Brerski zvezdarni, katero je ustanovil Jugosloven Bošković. Schiaparelli pa je mislil, da je izsledil v svetlejših pehah celo vrsto pravilnih temnejših ert. Drugi opazovalci so ugotovili druge take erte in kmalu je bilo vse površje Marsa prepreženo s pravcato mrežo. In v soglasju z razlago ostalih pojavov na Marsu so videli v teh črtah vodne ceste. Ker pa so bile tako pravilne, je bilo zelo verjetno, da niso delo prirode, temveč delo umsko zelo razvitih bitij. Vse razmere na Marsu so bile tako slične razmeram na Zemlji. Zakaj ne bi živela na Marsu tudi bitja podobna zemeljskim bitjem. In začelo je delo neznansvenikov-poetov. Mars je postal obljuden in njega prebivalci so morali biti celo na višji kulturni stopnji kakor mi, zlasti je moral biti pri njih posebno razvit feometrični čut, kakor so pričali pravilni kazali. In čim dalje bolj živa je postala želja stopiti s temi nam sorodnimi bitji v zvezo. (Konec prihodnjič).

Loterijske številke

izžrebane dne 9. avgusta 1924.

Bari	50	60	24	33	75
Firenze	62	79	40	14	32
Milano	44	46	53	68	40
Napoli	81	24	73	34	4
Palermo	39	63	17	90	51
Roma	17	11	16	75	24
Torino	51	55	90	42	12
Venezia	2	5	65	77	87

Spominjajte se ob vsaki priliki „Dijaške Matice,

Brill

Cistilo, ki mu dajejo prednost vsi, ki hočejo biti elegantni

Podružnica: Via Torre bianca št. 12 - Telefon št. 10

Stara dobroznana gostilna

v Sv. Križu pri Trstu št. 139, se da v najem radi bolezni. Hiša je nova in moderno zidana. Poleg je lep vrt. — Maganja Jakob. (495)

Na obroke.

Moške obleke po meri, dežni plašči, površniki, moško obuvale, klobuki, blago iz pristne volne za moške in ženske obleke, velika izbira tailleurs, plaščev, promenadnih oblek, voile, gobastega blaga, perila itd. itd. Krojačnica I. reda. Cene zmerne. Majhni tedenski ali mesečni obroki. Prodaja na obroke „Providenceza“

Trst, Via Ginnastica št. 15/II.

Edina velika likvidacija OBUVALA

A. MAYER GREGO

TRST - CORSO GARIBALDI 4

(tik kinematografa Royal)

Najstarejša trgovina v Trstu - Ustanovljena leta 1878.

Moderno obuvale za gospe v vseh vrstah in kakovosti. — Izbira moškega obuvale. Velika izbira otroških čevljev in sandalov za moške, ženske kakor tudi za otroke.

Prave, najnižje cene v Trstu

KRONE

plača do L 2.—

ALOJZ POVH

P. Garibaldi 2, telef. 3-29

Pazite na naslov

Naročajte in širite „EDINOST“

Tvrdba

Giuseppe Struchel

Trst, Via Mazzini, vogal Via S. Caterina

Velika prodaja ob priliki

BIRME

vseh vrst bele in barvane volne, svile, bombaževine, kakor tudi nogavic, rokavic, pajčolanov, cvetlic, čipk itd. — po tovarniških cenah —

MIRODILNICA MARIO FERLIN

Sv. M. Magd. zgornja 2 Bivio. Tel. 774 prodaja na debelo in drobno. 10 Barve, laki, čopiči, šipe, žebliji, cement, sadra itd. Postrežba na dom. Bogata izbira slikar. vzorcev (štamпов.) Velika izbira cepilnih potrebščin.

Zobozdravnik

dr. Lojz Kraigher

specialist za bolezni v ustih in na zobeh sprujama za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila v Gorici, na Travniku 20 (Piazza della Vittoria 20 od 9-12 in od 3-5. 27

Inserirajte v „Edinosti“

Zlato, srebro, krone, platin, zobovje

kupuje

Zlatarna Albert Povh

Trst, Via Mazzini 46 (25)

Najboljši šivalni stroji so

I. R. I.

Najboljši material. Največje Jamstvo.

Brezplačen pouk v vezenju. Posebni stroji za šivanje in vezenje L 570.—, zaklopni z dvema predaloma L 720.—. Izbira inozemskih strojev po najzmernejših cenah. Zaloga šivalnih strojev in potrebščin

24 Cervellini, Trst, Via G. Carducci 27 Na zahtevo se pošlje ceniki.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Glavnica in rezerva Dinarjev 60.000.000.—
Telefon: 5-18, 22-98

PODRUŽNICA V TRSTU

CENTRALA V LJUBLJANI

Glavnica in rezerva Dinarjev 60.000.000.—
Telefon: 5-18, 22-98

Obrestuje vloge na vložnih knjižicah po 4%, na tekočih računih po 4 1/2% vezane vloge po dogovoru. — Prejema DINARJE na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle.

Podružnice: GORICA, Brežice, Celje, Černomelj, Kranj, Maribor

Najprikladnejša zveza z Jugoslavijo

Blagajna je odprta od 9 1/2—12 1/2 in od 14 1/2—16

Podružnice: Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Splat

BANCA ADRIATICA

Ustanovljena leta 1905.

Delniška glavnica Lit. 15.000.000.— popolnoma vplačana. Glavni sedež: TRST, Via S. Nicolò 9 (Lastna palača). Podružnice: ABBAZIA — FIUME — MILANO — ZARA.

Eskomptira trgovske menice. Daje predujme na blago, vrednostne papirje.

Jamči italijanske kredite v Jugoslaviji in jugoslovenske kredite v Italiji ter eskomptira tozadevne akcepte.

Otvorja akreditive za nakup blaga. Inkasira menice in račune. Kupuje in prodaja dinarje in druge vakuete. Izvršuje nakazila v dinarjih na vseh trgih Jugoslavije. Sprejema vloge v Lirah in Dinarjih ter jih obrestuje najbolje po dogovoru. — Sprejema vloge na vložne knjižice ter jih obrestuje po 4% netto.